САРСЫН — САХА РЕСПУБЛИКАТЫН КҮНЭ

САНА ОЛОХ

ЧУРАПЧЫ УЛУУҺУН ХАҺЫАТА

ХАҺЫАТ 1931 СЫЛ АЛТЫННЬЫ 15 КҮНҮТТЭН ТАХСАР

№№ 49-50 (8644-8645). МУУС УСТАР 26 КҮНЭ. ЧЭПИЭР. СЫАНАТА—1 СӨЛК. 10 ХАРЧЫ.

Күндү улууспут олохтоохторо!

Эбигиин бука барыгытын кэлэн иһэр Саас, Үлэ бырааһыныныгынан—Пиэрибэй Маайынан Улуус Муниципаалыа уонна дьаһалтатын наттарыттан итиитик, истиҥник эҕэрдэлиибит!

Ыам ыйын 1 күнэ—бу интернациональнай бырааттаһыы күнэ, үлэһиттэр демократическай уларыта тутуулар иннитигэр турунуулара, өйдөрө дойдулар үлэһит дьоннорун бырааһыныныыларын.

Кэлгэн демократическай дойдуга баайдык-тоттук, кэрэхсибиилээхтик олорор уонна үлэлиир туһугар республикабыт билиҥнэтин итиннэ иннинэ кэскилин ситиҥ бары биирдэ онгостуох туоластаахпыт.

Улууспут дьонугар-сэргэтигэр саасты күннүү сырдык ыраны, саҥнаҕырбат саҥаны, үлэрэ-хамнаска, ҮӨРАХХЭ ҮРДҮК ситиһиилэри, дьолу-соргуну баҕарабыт!

Улуус Муниципаалыа, улуус дьаһалтата.

Дорогие товарищи!

Примите горячие сердечные поздравления с великим праздником—Днем Международной солидарности трудящихся!

Желаем вам крепкого здоровья, успехов в вашем нелегком, достойном труде, в борьбе за правое дело и справедливость, за честь и благополучие трудового народа!

И этот день снова и снова встанем как один под красными знаменами, с именем Ленина в наших сердцах на защиту своих прав и свобод, своей великой Родины и будущее наших детей!

С уважением,
Первый секретарь рескома КПРС(Я)
А. АЛЕКСЕЕВ.

ҮРДҮК СЫАНАБЫЛ

МИХАИЛ ДМИТРИЕВИЧ директорыныын аныан интернат-оскуолаҕа аан бастаан кэлиитин бу бааҕыны өйдүүбүн. Н. П. Федоров уонна П. Н. Кылачев оҥоһуннараа сылдьан объектарын барытын көрүтүн — хорудорбуттэрэ — оскуоланы, спортивнай саалаҥа, остиолоовуну, оҕолор олорор корпустарын... Аны кэлэн туох ыстэлэ кэлэй, бастаан салла саҥаһыта, ыһыллыы-тоҕуллуу баара, барыта урукку-луунан этэ, интернат таҥнаһа-саба, туттар нала-сала, атын да араас тэриллэрэ наһаа дьадаҥыта. Эдэр директоры өлүү улахан эпиэтинэс, түгэҕэ өтөрүнэн көстүөт түбүктээх үлэ күүтэн турара...

Оҥ кэлэн аан курдук уон алта сыл эстэ. Бу кэм устата маанэ араас уларыйыы таҕыста. Бастаан тиэмнэ тиэрэгинээх олохтоох аҕыс кылаастаах оскуоланы кытары холбоһун буолбута. Оҥ түмүгэр республиканскай суолталаах оҕо спортивнай интернат-оскуолата тэриллибитэ. Араас саҥа баара, сорохтор бу спорт-оскуола торут наадата суох, сөбэн көбиэххэ, ол оннугар олохтоох аҕыс кылаастааҕы орто оскуола оҥоруохха диэллэрэ. Сыл-хонук аайан истэҥин аайы ЧРОСПО аналынан үлэлээн сайдан-сөпөөн иэнитэ. Республика араас мунуктарыттан дьоҥуттаах оҕолору аҕалан үөрэтэн кэҥэтэбит, эбии специалистар, биллиилээх тренердэр мөҥүрүллүн үлэни олохсуйбуттара. Оскуолалара туос сирэйдээх сиэбэ буоларын туһугар коллектив бүтүннүүтэ — учууталлар, тренердэр, бары техническай үлэһиттэр өйдөр ньымыы күүскэ үмүрү тардыллыбыттара. Ол түмүгэр оскуола спортивнай анаалын кэҥэтэн-дириэтэн, сүрүн предметтэри чинэтэн үөрэтии тиҥиҥэ ыраахтыбыта. Урукку сылларга олох суох төрүт культураны уонна төрөөбүт тылы үөрэтэр «Арыы» комплекс, музыкальнай-эстетическай кинии, үөрэтэр-производственнай мастарыскыай оҕо дьоҕурун спорт кытары дьүөрэлээн эргитии сайыннарарга туһуланан далаһыннаах үлэлэрин саҕалаабыттара. Биэс төрүттэрин үөрэтэр, политехническай, гуманитарнай уонна спортивнай хайысхалаах кылаастар ыллыбыттара, үөрэтии ситимнэр куолаан үөрэтии ньымата хотоойулаахтык киирбитэ, экспериментальнай-инновационнай программанан үлэлиир учууталлар баар буолбуттара. Онтон ДьПУ филиала, улуус учууталларыгар сүүнэн көмөлөөх республикаҕа үөрэх үлэһиттэрин идеаларын үрдэтэр институт филиаллара аныллыбыттара. Оннооҕор оскуоланы бойдатын ыччат хаана да ыраах төлөнньбэккэ төрөөбүт улууһуттар аналлаах үөрүүн бүтэрэр итиэннэ тыа ыраах сиригэр бастакынан суолу тэлэн, үрдүк үөрэх тэриллэтэ — физическай культура уонна спорт института аныллан биир ньиэс үөрэх дьыалан түмүктээн эрэр.

Аҕыйах сыл иһигэр чахчы да соҕумэр үлэ! Маны ыарытын саҥайаччы, лидер, бастаан оскуола директора, онтон институт ректора буолан туран, М. Д. Гуляев хайдах ситистэ, ол кистэлэҥэ туохханый?

Бастаан туран, Михаил Дмитриевич общественнай ааммытын ким да билбэт. Бойдатын иннигэр туруорунар ирдэбилэ, туох бэрээдэгэ эмиэ кэмэлэнэр. Оннооҕор да буоллаҕа, бу тэриллэ бары үлэһиттэрэ уонна түөлбэ олохтоохторо чол олох сиэрин тутуларга республика үрдүнэн ыытыллыы таҥаран үлэлии сылдьаллар.

Үсүһүнэн, олохтоох түөлбэ, туостаах тэриллэ бойдатын иннигэр баар ыахтары биилэрэ уонна онуо сатаан аймыныыгахтык туһанара ситиһии биир суол тэрдиэн буолар. Маныаха кадры кытары сатаан үлэлэһиини, үлэһиттэргэ олорор-үлэлиир усулуобуйаларын тэрийиигэ уурулларр ахсаабат кыһамныыны эбии кэбиһиэ. Баар баҕаны, кадры аттаран, атын саҥалыы сыһыаны үөскэтэн, аныгы технологияны сабыдыан туран, кинилэр ис ыахтарын, дьоҕурдарын толору, аймыныыгахтык туһаныы үтүөкэн холобурун бу коллектив илэ-чахчы көрдөрүн. Ол курдук, урут көннөрү предметчигиэн сылдьыбыт учууталлар биилэрин үрдэтэн, туостаах опыттарын науканы кытары дьүөрэлээн кэтэхтэн аспирантураҕа үөрэнэллэр, оннооҕор бэйэ таҥымна турбакка, саҥаттан-саҥа көрдиискэ дабайан иһэр ыахтаналлар. Аны оскуоланы бойдатын бүтэрбит ыччаттар маанна мэсэтэ буолан үлэлиллэр, үөрэнэллэр, институту кытары тэҥнэ ҮҮнэллэр-сайдаллар. Сайдыылаах дойдулар опыттарын ылынан, оннооҕор тирэҕирэн, бэйэ төрөөбүт дойдутун саҥалыы таҥымна таҥаарарга дьулуурдуу эмиэ маанна көрдөрүн.

—1994 сыллаахха Америка Холбоһуктаах Штаттарыгар бара сылдьыбытым,—диэн кэпсиир Михаил Дмитриевич.—Оннооҕор үрдүк үөрэх тэриллэлэрэ (ордук педагогическайдар) бэйэлэрэ оскуолалаах буолар эбиттэрин бэлиэтии көрбүтүм. Студеннэр үрдүттэн практикаларын бараллар, уруок ыыталлар, педагог идеэтигэр куоҥаналлар. Онон үөрэҕин бүтэрэн диплом ылан, теоретическай эрэ өттүнэн буолбакка, практическай өттүнэн чахчы бэлэмнээх киһи оскуолаҕа тиийэр. Талан ылбыт идеэтиэн толору үлэлиир ыахтаналар. Дистанционнай үөрэхтээһини диэн баарын, кини хаидах тэриллэрин эмиэ онно сылдьан билбитим. Биһиэхэ даҕаны итиннэ оҥостор тоҕо сатаныа суоҕай диэн саныыбытым. Институкка икки сыл үлэлээн көрөн баран, өссө үчүгэйдик оҥорон таҥаарыахха сөп эбит диэн түмүкпүн кэллим. Кэкиэ сылларга эйэбул маада. Материальнай базаны оҥорорго, кадр олохсуйан үлэлииригэр сөптөөх таҥымнаах дьиэни-уоту тутуллуохтаах. Быйыл 16 квартираалаах уонсай дьиэ бүтэн үлэҕэ киирэхтээх. 1 тыс. 800 куб.м мас кэрдиллэн тангастана сылдьар. Ону сэргэ үөрэнэр комплекс быланнанар, үөрэнэр кабинеттардаах, лекционнай саалаардаах буолуохтаах. Аны котельнайбыт уларытыллан оҥоһуллуохтаах. Үлэ үгүс.

Соторутааҕыта Михаил Дмитриевич «Российскай Федерация үөрэхтээһинин бочуоттаах үлэһитин» Знагынан наҕараадаланна. Үөрүтэр үлэни тэрийиигэ уонна сайыннарыыга, үүнэн иһэр колуонуни өй-санаа, культура, майгы-сигили өттүнэн интиигэ дьоһуннаах ситиһиилэрин, оҕону интиигэ-үөрэтиигэ туос бэйэтэ киллэрбит сүнкэн кылаатын уонна ор сыллаах айымныылаах үлэтин иһин.

—Бу наҕараада—биир эрэ киһи, соҕотох бэйэм, наҕараадам буолбатах, коллектив бүтүннүүтүн айымныылаах үлэтин ҮРДҮК сыанабыла. Эйэх түбүктээх үлэ, өрөөбөтөх өрөбүллэр, сыныамматах уонпускалар түмүктэрэ. Биргэ өйөөсөн үлэлээбит уонна үлэлии сылдьар бары коллегаларбар, улахан тоҕүү буолбут солбуйаччыларбар А. П. Окошешниковаҕа, Л. Т. Егороваҕа, Т. С. Ефграфоваҕа, К. Н. Захаровка, Н. Н. Гуляевка, Е. В. Пудовка, Л. М. Винокуроваҕа уо. д. а. махтанабын. Иннинэ таҥаарылаах үлэни, чэгиэн доруобуйаны баҕарабын.

Р. СИБИРЯКОВА.

ПИЭРИБЭЙ МААЙЫНАН!

Улуустааҕы культура уонна Чурапчы сэлиэнньэтин управлениелара,
П. М. Решетников аатынан народнай театр
Үлэ, Саас бырааһыныныгынан—ПИЭРИБЭЙ МААЙЫНАН
Чурапчы сэлиэнньэтин олохтоохторун, ыалдьыттарын итиитик, истиҥник эҕэрдэлиибит
уонна бырааһыныныктааҕы ДЬОРО КИЭҺЭЛЭРГЭ кэлэн кохтоохтук кыттыгыттаан, сыныьанаргытыгар мэҥэрэбит!

Муус устар 30 күнэ
Народнай театрга
«Сааскы саҥарда-3» аудиоальбом тахсыытын

ШОУ-КОНЦЕРА
19 ч. 30 мүн. саҕаланар. Билиэт сыаната 20 солк.

ДИСКОТЕКА
21 ч. саҕаланар. Билиэт сыаната—15 солк.

Ыам ыйын 1 күнэ
Кини болуоссанка

ПИЭРИБЭЙ МААЙДААҔЫ НОРУОТ КҮҮЛЭЙЭ
Улуус дьаһалтатын, Чурапчы сэлиэнньэтин управлениетын оҕолордоро
Бырааһыныныктааҕы концерт
Атмосфера
Маассабай соҥнуулар
Спортивнай курохтоһуулар
Конкурстар.
Сарсыарда 10 чаастан саҕаланар
Народнай театрга

«ДИРБИЭН»
Ыччат үгүннүгүн программата
21 ч. саҕаланар. Билиэт сыаната — 20 солк.

ЫАМ ЫЙЫН 2 КҮНЭ
«САНДАЛ САЛАҺЫНАН, КҮОХ МААЙЫНАН!»
30-тан үөһэ саастаахтарга аналлаах дьоро киэһэ
Ырыа-тойук
Эҕэрдэлэр
Маассабай соҥнуулар
Кэрдиэх конкурстар
Үгүннүү-битии
Өйүнэй
19 ч. 30 мүн. саҕаланар. Билиэт сыаната — 20 солк.

НЭҺИЛИЭННЬЭ ПЕРЕПИҺЭ

Нэһилиэннэ — общество сүрүн оскороҥ таһаарар күүһэ, туох баар социальнай-экономическай уларытымалар нэһилиэннэ интэриэҥин оҥоһуллуохтаахтар. Ол иһин кими ахсаанын, составын, тарҕанан олорууларын уларыйыытын түүнэн сибидиэньэлэр государствоҕа бастакы улахан суоллаахтар. Оттон ким-ханнык сыыпараалары нэһилиэннэ переписи түмүгэр эрэ ыгыахха сөп. Перепись нэһилиэнньэтин барыы оттуҥэн таба хорорго, характеристика оҥорорго солбуллубат уонна саамай табыгастаах көрүүгүнэн буолар. Ол курдук, холобура, нэһилиэннэ омуттан, үлэтэ суох дьон, дьиэ кэргэн ахсааннарын, социальнай балаһыанньаларын, олохтоорун сүрүн источниктэрин түүнэн толору билиэххэ сөп.

Статистика организациялар тахсар ыстатыыстыкаларын сибидиэньэлэр ГТАС-тан (естественнай хамсаһыын — өлүү, төрөөһүн) уонна паспортнай-визовай сыҥаахтан (нэһилиэннэ миграцията — кэлии-барыы) киирэллэр. Ол тыһын баран, тахсар ыстатыыстыкаларга сыл ахсын ситэ толоруллубакка, учуокка ылыллыбакка хаалбыт материалтар мунньуллаллар, оттон перепись ыытыллара бүлүччүлэах.

РФ Правительствотын 1999 сыл балаҕан ыйын 22 күнүнээҕи 1064 №-дээх «Бүтүн Россия нэһилиэннэтин 2002 сыллаах переписи түүнэн» уураах олоҕуран 2002 сыл алтынньы ыйыгар бүтүн Россия үрдүнэн уочараттаах нэһилиэннэ переписи ыытыллар.

Бу дьаһал улахан политическай уонна экономическай суоллааах. РФ нэһилиэннэтин — нэһилиэннэ ахсаанын, тарҕаныытын, составын, уларыйыытын түүнэн толору сибидиэньэлэр дойду социальнай-экономическай сайдыытын быһаарыыга, ыраах хаймыскалаах научнай-практическай үлэлэр ыытыллаллараригар ирдэниллэр.

Россияҕа революция иннинэ бастакы уонна соҕотох перепись 1897 сыллаахха ыытыллыбыта. Оттон революция кэнниттэн 1920, 1926, 1939, 1959, 1970, 1979 уонна 1989 сылларга буолуталаабыта. Эмиэ былаанынан перепись тохсус буолуоҕа.

Перепись түмүгэр киирбит сибидиэньэлэр гражданнар түс интэриэстэрин хаһа да оттуҥэн таарыйбаттар, перепись үлэһиттэрэ даанайдары тарҕатыыларга бэлэмнэнэллэр. Гражданнар туспарыларын сибидиэньэлэрин туһанан бэрэдэгин көҥүлэ перепись үлэһиттэрэ РФ Сокуонугар олоҕуран эпилэкэ тардыллаллар.

Россияҕа переписькэ бэлэмнэнии үлэлэрэ ыытыллан эрэллэр. Маанда барыта 650 тыс. тахса киһи хабылыллыаҕа, ол иһиттэн 450 тыһыынчата переписчиктэр. Перепись ыытыллар документациялара 600 илиэкэ, мөһөөҕүнэ 7 тыс. тоннаҕа, оройуоннар карталара уонна былааннарын схемата 45 тыс. экземпляраҕа тэҥнэһэр.

Буоларыы турар переписькэ эрдэ ыытыллыбыттааҕар уратыта диэн бүтүн Россиятааҕы переписи ыытар Государственнай комиссия тэриллиэ. Бу комиссия переписькэ ыытыллар кэмигэр үлэ хаамыытын хонтуруоллуур, нэһилиэннэ интэриэҥин көрөр, биллиэҥ курдук комментаатор сайдыбыт үөрэтиэр переписькэ сибидиэньэлэрин тарҕаныыт соруктаах.

Убаастабыллаах улуус олохтоохторо! Перепись үлэтин чэпчэтэр иниэттэн бэлэмнэнии дьаһалларыгар көхтөөхтүк кыттыҥ:

— олорор дьиэрэт №-дээҕин көрүҥ;

— эйигин дьиэрэт мунньукка, икки уулусса быһа охсуһар сиригэр турар буоллаҕына, уулуссалар аттара икки оттүгэр баар буолуохтаахтар;

— эйигин дьиэҕит элбэх квартиралаах буоллаҕына, квартираҕыт №-рэ ааҥнытыгар суруллуохтаах.

Бу ирдэбилэри туһуһуу, аадырыһы сөпкө толорсуруйуу, переписькэ эрэ буолбакка, сыалынан нүөлэк иниэр оҥоһуллар эрдэх хаймыскалаах сулуустаалар үлэлэриэр эмиэ комолоох (почта оҥоторо, медицинскай көмө түргэнник оҥоһуллуутугар).

Улууспутутар бу үлэҕэ бэлэмнэнии үлэлэрэ ыытыллар. Улуус баҥылыгын 2000 сыл мах ыйын 12 күнүнүгэр 115 №-дээх дьаһалынан переписи ыытыны бэлэмнии 12 киһилээх улуустаах комиссия тэриллиэ. Комиссия председателинэн улуус баҥылыгын бастакы солбуйаччы П. Н. Миннэн аныыр. Бу комиссия быһаарыыларын олоҕуран, нэһилиэктэрэ уонна улуус кэнниттэн 17 рабочай комиссия тэриллиэх. Бүтүн Россиятааҕы переписи ыытыы туһунан бөҕөргөөн иккэ тогул дьаһалта Сүбэтин мунньаҕар анал бөҕөргөөн быһыытынан корулуннэ. Хаһаайыстыбаннай кэнниэлэри толоруута семинар ыытылынна.

Бу кэмнэргэ Чурапчы сэлиэнньэтин комиссията уулуссалар аттарын, дьиэлэр нүөмэрдэрин бэрэдэктээйкиэ үлэни ыытта. Ол түмүгэр дьиэлэргэ көмөрүллүбүт нүөмэрдэр ыйаныллар.

Чугастааҕы кэмнэ улуус үрдүнэн баар дьиэлэр ахсааннара аныллан, итиннэ тэҥ киһи олорорго чуолкайданыахтаах. Дьаһалталар специалистара хаһаайыстыбаннай кэнниэлэри таба толоруута болҕомтолорун ураллара ирдэниллэр. Улуус дьоно-сэргэтэ Бүтүн Россиятааҕы нэһилиэннэ переписигэр ыытыллар үлэлэртэн туора туран хаалбакка, көхтөөхтүк кыттаргытыгар ыҥырабыт.

З. БОРИСОВА.

Чурапчы улууһугар Бүтүн Россиятааҕы переписи ыытыы штаты таһымнан экономиһа.

БУ—ИНТЭРИЭҺИНЭЙ!

Америка фермерэ ыалдьыттаата

Муус устар ый ортотун эрдэ биһиги улууспутугар Америкаттан ыалдьар фермер кэлэн барда. Кини олохтоохтору кытта ыкса бэлэсин бэлэҕэҥэ, гостиницаҕа түүннэн аккаастанан биир эмэ ыалга хоннорорго кордьоҕуттан быһа гымнаппакка, молодегаттан диэтэхтэрэ буолуо, бинирдэ американскайдыы хоннорон ыыппыттыы туһунан кылгастык билиҥиннэриэм.

Ричард Смит диэн, 57 саастаах, Америка Тихэй океан кытылынааҕы соҕурууҥу штатыгар олохтоох. Нууччалыы билбэт, английскай тылынан сөхтэрэр. Инньэ гынан, Дьокуускайдаан республика Тас сибээскэ министерствотыттан Америкаҕа баран 3 сыл үөрэнэн 1998 сыллаахха кэлбит Дмитрий Макаров диэн Чурапчыттан төрүттээх байҕыбыт уолбут тылбаасчытынан сылдьыбар.

Фермер олорор сиригэр Америка

КӨЛҮӨНЭЛЭР КӨРСҮҺҮҮЛЭЭХ "ТӨГҮРҮК ОСТУОЛ"

Саха сиригэр комсомол тэрилтэтэ тэриллибитэ 80 сылын көрсө улуустааҕы ыччат управлениета уонна "Знание" общество тэрилтэтэ "Чурапчыга ыччат хамсааһынын уруккута, билиҥҥитэ уонна инникитэ" диэн "төгүрүк остуолу" ыыттылар. Манна икки көлүөнэ дьоно – оччотооҕу комсомолецтар уонна билиҥҥи ыччат көрсөннөр кэпсэттилэр.

Бастатан туран, "Эн көлүөнэк киллэрсибит кылаата туох этэй?" диэн ыччат хамсааһынын уруккутун туһунан боппуруоска аҕа саастаах ыалдьыттар кыпыннылар. 50-нус сылларга ЫБСЛКС райкомун бастакы секретарынан үлэлээбит Н.М.Кладкин:"1956–1959 сылларга комсомол төрүттэммитэ 40 сылын көрсер хамсааһынҥа кыттыыны ылбыппыт",–диэн саҕалыыр. –Комсомол уобаластааҕы комитетыгар Е.Д.Кычкин, М.П.Кочнев, Д.Н.Попов үлэлииллэрэ. Ороҕуоннга 80 ыччат-комсомольскай фермалар, 20-тэн тахса ыччат бригиэдэлэрэ баар буолбуттара. Производство үлэһиттэрин 80-90 бырыһыаннара ыччаттар этилэр. Мирнэйгэ алмааска, Табаҕаҕа мас комбинатыгар, Покровскайга кирпичччэ заводугар ыччат комсомольскай бригиэдэлэри ыыталаабыппыт. Хоту ороҕуоннарга ыанньыксыттарынан барбыттара...".

Райкомол учуокка, статистикаҕа сектора М.И.Белых партия ороҕуоннааҕы салалтата комсомолецтары, пионердары өйөөһүннэ улахан болҕомтону уурарын, ол түмүгэр ыччаттар дьоһуннаах саҥа бачыымнары олохтообуттарын бэлиэтиир. Социалистическай куоталаһыыны күүскэ тэнитэн сылга иккитэ түмүк тахсар ньыма оноһуллубута.

60-с, 70-с, 80-с сылларга хайдах үлэлээбиттэрин, ситиһиилэрин, оччотооҕу ыччат ейүн-санаатын, олох ирдэбиллэрин туһунан салгыы комсомол лидердэрэ Л.Д. Барашкова, И.Р. Барашков, Х.П. Федулова, В.А. Федорова, Н.Н. Хоютанов, А.Ф. Хатылаева, М.Н. Макарова уо.д.а. кэпсээтилэр.

"Урукку көлүөнэ ыччат билиҥҥи көлүөнэ ыччаттан уратылара тугуй?" диэн боппуруоска ЧФКСИ, техническэй колледж студеннара, Одьулуунааҕы оскуола-лицей, ЧРОСИО, Чурапчы орто оскуолатын үөрэнээччилэрэ кэпсэтиини бэрт сытыытык туруордулар. ЧФКСИ студена М. Филатов: "Урукку ыччаттарга хааччах элбэх этэ. Оскуоланы бүтэрэн баран салгыы үөрэххэ барар кыахтара суоҕа. 2-3 сыл фермаҕа үлэлиллэрэ, онтон армияҕа бараллара. Үөрэххэ барыы эмиэ направлениеная эрэ этэ. Ол түмүгэр баҕалаах ыччаттар үөрэхтэн матар түбэлтэлэрэ тахсаллара. Оттон билигин ыччат сайдарыгар усулуобуйа баар. Кини төһө билиитэ, кыаҕа тиийэринэн үүнэр, сайдар кыахтаах",– диэн бэйэтин санаатын этэр. Чурапчы, орто оскуолатын үөрэнээччитэ Н. Матвеева: "Билиҥҥи ыччат сайдыылаах, ол гынан баран, куһаҕан дьаллыкка ылларыыта элбэтэ, киһиэхэ ытыктабыллаах сыһыан сүттэ, тулалыыр эйгэҕэ, айылҕаҕа харыстабыла суохтук сыһыаннаһабыт", – диир. Аҕа көлүөнэ бэрэстэбиитэллэрэ ыччаттар этиилэрин кытта сөпсөспөккөлөр утары: "Урукку ыччат тугунан сайдыыта суох этэй? Холобурдаан. Культуралаах ыччат дизни хайдах ейдүүгүтүй?"– диэн боппуруостары биэрдилэр. Итинник ыйытыыттан-ыйытыы, санааттан-санаа сиэттэрэн тахсан кэпсэтии кэнэҥэн, аны ыччаттар өттүлэриттэн: "Комсомол тоҕо эстибитэй? Коммунизмы тоҕо туппатыгыт? Социализм диэн тугуй?" диэн боппуруостар киирдилэр.

Улуус дьаһалтатын дьиэ кэргэн политикатыгар уонна көмүскэлгэ социальнай управлениетын начальника С.И. Никитин мөккүөргэ кыттыһар: "Хотоҥҥо умса анньаллара диэн олус ыараханнык, үгдэккэйдик этэҕит. Биһиги көлүөнэ ыччат оччолорго үөрэн-көтөн, патриотическай ейүнэн-санаанан салайтаран хотоҥҥо үлэлии барарбыт. Ленинскэй комсомол чэрдээх илиитинэн олоҕу дьиҥчахчы тутан, сайыннаран алта ордены ылары ситиспитэ. Билигин барыта көҥүл диэн саныыр сыыһа".

"Чурапчыга ыччат хамсааһынын билиҥҥитэ хайдах тэриллэн иһэрий? Тирэхтэн турар кыһалҕалар, проблемалар " диэн боппуруоска ыччат управлениетын начальника А.А. Захаров: "Урут комсомол күүстээх , халын армиялаах, финансовай да өттүнэн хааччыллыылаах этэ. Билигин ыччат дьыалатыгар олохтоох бюджеттан 1 бырыһыан көрүллөр, ол да кыаллыбат. 1997 сылтан ыччат лидердэрин штаттара сарбыллыбыта. Хас нэһилиэк аайы хамнастаах лидердэр үлэлииллэрэ буоллар хамсааһын баар буолуох этэ", – диэн этэр.

Кини этиитигэр эбии билиҥҥи ыччакка политика суоҕун, кинилэри түмэр, салайар биир күүстээх тэрилтэ наадатын бэлиэтээтилэр.

Түмүккэ "эдэртэн эйэтин, кырдьаҕастан сүбэтин ылан" бииргэ түмсэн үлэлиргэ, маннык көлүөнэлэр көрсүһүүлэрин чаастатык тэрийэргэ, ыччаттар ортолоругар "Аҥуна Матата" уо. д. а. курдук дискуссионнай дьаһаллары тэрийэргэ сөҥнөстүлэр.

М. ГЕРАСИМОВА,
"Знание" общество улуустааҕы тэрилтэтин сэбиэдиссэйэ.

Спорт

ААТЫРБЫТ ТУСТУУКПУТ БИРИИҺИГЭР

Муус устар ый 13–14 күннэригэр Чурапчыга А.К. Софронов аатынан спортивнай саалаҕа Прокопий Шестаков кэриэһигэр Чурапчы орто оскуолатын аһаҕас турнира иккис төгүлүн ыытылынна.

Проня Шестаков 1948 с. Чурапчыга төрөөбүтэ. 1967 сыллаахха спортивнай интернат-оскуоланы үөрэнэн бүтэрэригэр бэйэтин саастыылаахтарын ортотугар республикаҕа биллэр тустуук буолбута. Кинини кытары оскуоланы СР үтүөлэрэ тренердэрэ Р.В. Неустроев, В.П. Уваров, аатырбыт тустуук Н.С. Захаров–Сахаарча, олимпийскай чемпион Р.М. Дмитриев уо.д.а. үөрэнэн бүтэрбиттэрэ. Проня оскуоланы бүтэрээт, Минскэйдээҕи физкультурнай институкка үөрэнэ барбыта. Онно Белоруссия сүүмэрдэммит хамаандатыгар киирэн үтүөлээх тренер Б.М. Рыбалко салалтатынан эрчиллибитэ. Белоруссия спортивнай чиэһин элбэх күрэхтэһиилэргэ көмүскэзбитэ. Ол курдук, 1971 сыллаахха ССРС норуоттарын Спартакиадатыгар төрдүс миэстэни ылбыта, 1973 сыллаахха ССРС чемпионатыгар олимпийскай чемпион В.Юмин кэнниттэн боруонса медалы кэпитэ. Бу сыл Москваҕа буолбут Студеннар Бүтүн аан дойдуталаҕы оонньууларыгар ССРС сүүмэрдэммит хамаандатыттан тустан үһүс биириистээх миэстэҕэ тиксибитэ. 1974 с. ССРС, АХШ сүүмэрдэммит хамаандаларын табаарыстыы көрсүһүүлэригэр Д.Чичону кытары тэҥнэспитэ. 1971 с. институту бүтэрэн баран, "Буревестник" ДСО сэбиэтигэр тренеринэн, онтон Белоруссиятааҕы госуниверситет преподавателинэн үлэлээбитэ.

Саха биир талаанныаах тустууга Прокопий Васильевич Шестаков ааспыт спортивнай олоҕо, дьэ, итинник. Кини олохтон туораабыта хайыы-үйэҕэ биэс сыл буолла. Проня үтүөкэн доҕор этэ, эллэккэй, сайаҕас, дьоҥҥо аһаҕас майгылааҕа...

Быйылгы турнирга Чурапчы улууһуттан барыта 100-чэкэ бөҕөс түһүлгэҕэ таҕыста. Ордук үчүгэйдик үс чемпионнаах, тоҕус призердаах Чурапчы орто оскуолата кииристэ. Д.П. Коркин аатынан ЧРОСИО түөрт чемпионнанна, сэттэ призерданна.

Күрэхтэһии чемпионнарынан буоллулар: кыра саастаахтарга – 27 кг Афоня Адамов (Бөтүҥ), 29 кг Роберт Окороков (Төлөй), 34 кг Гоша Климов (интернат-оскуола), 40 кг Вася Тихонов (Бөтүҥ); 1986–1987 сс. төрөөбүт уолаттарга – 37 кг Гоша Васильев (Дириҥ), 42 кг Ньургун Давыдов (интернат-оскуола), 47 кг Миша Борисов (интернат-оскуола), 50 кг Андрей Макаров (Чурапчы орто оскуолата), 53 кг Андрей Листиков (интернат-оскуола), 62 кг Рустам Ядрихинскай (Мыҥдаҕаайы); 1985 с. төрөөбүт уолаттарга – 54 кг Вася Степанов (Чурапчы орто оскуолата), 57 кг Алеша Климов (Чурапчы орто оскуолата), Ариан Иванов (Дириҥ).

Кыайыылаахтар анал медалларынан, сыаналаах бэлэхтэринэн наҕараадаланнылар. Маны тэҥэ П.В. Шестаков табаарыстара спонсордааннар олохтообут сэттэ суол биириистэрэ туттарыллыннар. Ол иһигэр "Турнир бастыҥ бөҕөһө" аатын Гоша Васильев (Дириҥ) ылла, "Кыраһыабай хапсыһыы иһин" Коля Ефимов (Чурапчы орто оскуолата), Саша Сивцев (интернат-оскуола), "Кыайыыга дьулуурун иһин" Ньургун Давыдов, "Элбэх ыраас кыайыы иһин" Гоша Климов (иккиэн интернат-оскуолалар) бэлиэтэммилэр. Оттон "Кэскиллээх тустуук" аатын Афоня Адамов (Бөтүҥ) ылан үөрдэ.

Бу түһүлгэттэн өссө сириэдийэн, этэҥҥэ сыыттахтарына аны аҕыйах сылынан көбүөргэ соргулаахтык тустар бөҕөстөр үүнэн тахсыахтара диэн эрэнэбит. Түһүлгэни тэрийэн ыыппыт Р.В. Неустроев, С.П. Макаров, В.С. Дьяконов бары ейөөбүт-көмөлөспүт, спонсордаабыт дьоҥҥо уонна улуус дьаһалтатыгар махталларын эттилэр.

Платон КОРКИН.

ӨБҮГЭЛЭР ООННЬУУЛАРЫГАР

Ааспыт нэдиэлэ өрөбүллэригэр Арыылаах нэһилиэгэр бэрт сэргэх күрэхтэһии буолла. Ыаллыы Кытаанах нэһилиэгиттэн, Таатта улууһун Дэбдиргэ уонна Туора Күөл бөһүөлэктэриттэн спортсменнар түмсэннэр араас көрүҥнэргэ күрэс былдьастылар. Бу күрэхтэһиини маҥнай 1997 сыллаахха Д.И. Попов, оччолорго ЧПУ студена, билигин физкультура учуутала, практикатыгар сылдьан спорт национальнай көрүҥнэрин сайыннарар, нэһилиэнньэҕэ, ыччакка чөл, чэгиэн-чэбдик олоҕу пропагандалыыр сыаллаах тэрийэргэ быһаарыммыта. Ону олохтоохтор, ыаллыы нэһилиэктэр ейөөннөр, "Өбүгэлэр оонньуулара" күрэхтэһии сыл аайы ыытыллар буолбута. Быйылгы V-с оонньуулар Арыылаахха сүрдээх тэрээһиннээхтик аастылар.

Олохтоохтор этэллэринэн, Арыылаах таҥаратын дьиэтин тула былыр түөлбэлээн олорбут түөрт нэһилиэги түмэр табаарыстыы көрсүһүүлэр спортивнай эрэ эттүнэн буолбакка, культурнай-маассабай олоххо, дьон-сэргэ билсиилэрэ кэҥиириҥэр эмиэ суолталаахтар. Нэһилиэктэр ыччаттара улуус, республика таһымыгар ыытыллар араас күрэхтэһиилэргэ ситиһиилээхтик кытталлар. Олохтоох дьаһалта, тэрилтэлэр, нэһилиэннэр кырдьаҕаһыттан оботугар тиийэ бары бүттүүн турунаннар ким кыттан, ким "ыалдьан", ким тэрийэн, күрэхтэһии кыра бөһүөлэккэ, кырдьык да, быраанынныык курдук ааста. Манна ыаллыы нэһилиэктэртэн да элбэх спортсмен кэлбит, ол курдук биирдии нэһилиэктэн 30-чаҕа тиийэ киһи түөрт көрүҥнэ: мас тардыһыытыгар, хаары баттаһыытыгар, хапсаҕайга уонна өбүгэлэр оонньууларыгар күрэхтэстилэр.

Мас тардыһыытыгар хамааданан Арыылаах I, Дэбдиргэ II, Туора Күөл III уонна Кытаанах IV миэстэлэргэ таҕыстылар. Биирдиилээн дьоҥҥо бастакы миэстэлэри оҕолорго 55 кг М. Петров (Арыылаах), 60 кг Ж. Барашков (Арыылаах), 60 кг үөһэ А. Собакин (Кытаанах), улахан дьоҥҥо 56 кг А. Иванов (Дэбдиргэ), 62 кг Е. Оконешников (Дэбдиргэ), 68 кг А. Пугачев (Арыылаах), 74 кг Е. Максимов (Дэбдиргэ), 74 кг үөһэ В. Попов (Арыылаах), ветераннарга 70 кг И. Осипов (Туора Күөл), 70 кг үөһэ Л. Попов (Арыылаах) ылылар. Абсолютнай чемпионунан Арыылаах ветеран спортсмена Лука Попов буолла.

Хапсаҕайга Туора Күөл бөҕөстөрө тэҥнээхтэрин булбатылар. Ол курдук, 17 очкону ылан, I миэстэҕэ тигистилэр. Ыйааһыннарынан бастаатылар: оҕолорго 55 кг П.Васильев (Туора Күөл), 60 кг Л.Туласынов (Туора Күөл), 60 кг үөһэ С.Афанасьев (Туора Күөл), улахан дьоҥҥо 55 кг А.Коркин (Кытаанах), 60 кг Н.Иванов (Арыылаах), 70 кг Д.Ефимов (Туора Күөл), 70 кг үөһэ Д.Васильев (Туора Күөл), ветераннарга 70 кг Н.Захаров (Кытаанах), 70 кг үөһэ А.Бельницкэй (Кытаанах). Оттон абсолютнай чемпион аатын Туора Күөл ыччата, СГУ студена А.Захаров ылла.

Хары баттаһыытыгар Кытаанахтар бастаатылар.

Бүтэһик саамай эрийсиилээх уонна ыарахан көрүҥнэ–өбүгэлэр оонньууларыгар 7 оҕо, 7 улахан киһи кыттыбыттан оҕолорго Туора Күөл орто оскуолатын XI-с кылааһын үөрэнээччитэ С.Афанасьев бастаата, улахан дьоҥҥо I миэстэни Арыылаахтан СГУ физкультурнай отделениетын студена Н.Иванов ылла.

Уопсай түмүгүнэн 6,5 очколаах Арыылаах хамаандата бастаан кыайыы ороҕойун биллэ, II-с Туора Күөл, III-с кытаанахтар, бүтэһик дэбдиргэлэр буоллулар.

Күрэхтэһиини тэрийиигэ, наҕараадалааһыҥҥа көмөлөспүт, спонсордаабыт "Сахабулт" ФАПК иһинэн киирсэр улуустааҕы "Чурапчы" дочернай ГУП-ка (председатель Г.К.Барашков), улуус дьаһалтатын тэрийэр үлэ управлениетын начальнигар В.М.Ядрихинскайга, олохтоох маҕаһыын, уһуйаан, балыыһа коллективтарыгар, Арыылаахтааҕы Сыннаҥалаҥ киинигэр, кыайыылаахтарга туттарыллар анал бэлэхтэри, медаллары оҥорбут бөһүөлэк биир тутаах үлэһитигэр, улууска биллэр уран тарбахтаах уус Г.И.Барашковка тэрийээччилэр, спортсменнар махталлара улахан.

С. БОРИСОВА.

ТҮӨЛБЭНЭН ҮЛЭ

Туһалаах семинар

Муус устар ый 19 күнүгэр «Социальнай-педагогическай кини үлэтигэр түөлбэ оруола» диэн улуустаа-ҕы семинар буолан аста. Онно барыта 78 киһи, ол иһигэр нэһилиэктэр дьаһалталарын баһылыктара, дьиэ кэргэни ыытары үлэҕэ специалистар, социальнай педаготтар, түөлбэлэр салайаччылара, эмп үлэ-ситтэрэ кыттыбыт ыллылар.

Түөлбэни тутуһан олоруу сахалыы сиэри-майгы-ны тиливиэригэ, норуот бастын хаачыстыбаларын иитэригэ, күнүскү олоҕу, дьиэни-уоту көрүнүгэ туһалаах. Ол иһин семинарга дьиэ кэргэн уонна туналыыр эйгэ оҕону иитигэ сабыдыалын, норуот иитэр үгэстэрин туһанны, дьиэ кэргэн проблемаларын саҥалым көрүү, олохтоох байҕын салайыныыга социальнай иитии, «Биэ мала» моделларын ирдэһии курдук бүтүннү обществоҕа сытыытык турар боппуруостар тула кэпсэтии барда. Дьиэ кэргэн олоҕун салайыныгар, сайдарыгар сүрүннүүр правовой тирох мэктиэтиин СР дьиэ кэргэн политикатыгар концепцията, оҕо быраабын туһунан Сокуон, киэн хаһыскынуоҕун 19-137 №-дээх уураахтар олоҕуран, муус уе. д. а. документтар буолаллар.

Улуус дьаһалтатын дьиэ кэргэнтэ уонна оҕолор дьыалаларыгар отделын начальника М. Т. Ноговицына «Улууска түөлбэнэн үлэлэһии» диэн дакылаатыгар нэһилиэктэргэ түөлбэлэр үлэлэрин ырытан-анализтаан биир кэлим үлэ көдьүүстээҕин бэлиэтээтэ. Чурапчы сэл. управлениетин начаалыныктын солбуйаччы М. М. Попов сэлиэннэҥ социальнай характеристикатын, бу управление дьиэ кэргэнтэ киниини директора А. В. Новгородова кини үлэтигэр түөлбэ оруолун, психолог Т. Х. Захарова киниги психологическай сулуусна үлэтин уонна К. К. Пермяков улууска биллэриллибит мини-стадионнар конкурстарын туһунан саҥа үлэлэһиннилэр. Улуус баһылыга А. А. Шадрин улуус сайдыытын, киниини сыруктарын туоларынан этиитэ болҕомтону тарта. Чөл олох тускула умнуллубата, болҕомто киниигэ буолла. Дьиэ кэргэн киниини социальнай педагога Т. Н. Феофанова «Чөл олох—дьиэ кэргэн сүрүн тутула», Чурапчытаабы интернат-оскуола үөрэнээччитэ В. Филатов «Дьиэ кэргэнтэ ырыылаһыы содуллара» диэн иһитиннэрии оҥордулар. П. И. Ноева эт-хаан сайдыытыгар практическай дьарыгы көрдөрдө. Чурапчы сэлиэннэтин түөлбэлэрин салайаччылара А. С. Пестрякова, М. К. Макарова, М. А. Павлова, Е. Ф. Захарова, К. В. Харитонова, нэһилиэктэр баһылыктара А. П. Старостин, К. Н. Жирков, сэлиэннэҥ управлениетин начаалыныга М. Н. Саввина уо. д. а. тыл эттилэр.

Иҥэ-аҥа сыһыаннаһыларыттан саҕалаан оҕону торуоҕуттан хайдах чэгиэн дорообуйдаах, ойдоох-саныаах иитиэхэ, ырыгы, тобах буортутун билэ улаатыытыгар, уол уоллуу, кыыс кыыстыы иитиллэригэр тугу оноруохха сөбүлэр үгүс санаа этиллиннэ. Дьиэ иҥэ-таҥа, тиэрэлэ ыраас буолуутугар, оҕуруот аһын, сибэккини, ыраас үүнээйилэри олордуута, коруугэ-хараҥыыга оҕону ыыра саҥыыттан кытыннара үөрэтиллиэхтээҕин бэлиэтээтилэр. Чөл олох дьиэ кэргэнтэн саҕаланарын хайа да түгэнигэ умнуллуо суохтаабын саныыллар. Түөлбэни үлэ нэһилиэннэҥ бары арааттын кэпсиин хабарын, ыарахан олохтоох, ыаммат иитиннэ иҥэр-аҥыыр ыаллары болҕомто киниигэр ылан, учуоттаан хардарыта көмөлөсүүгэргэ ордук табыгастаах. Онон түөлбэнэн үлэни өссө кэҥэтэн, тупсаран иҥэргэ, үтүө үгэстэри киэнэнин тарҕатарга, «Биэ мала» моделын олохтоох киллэрэргэ, приют аһарга, түөлбэлэр салайаччыларын үлэлэрин көҕүлүүр дьаһаллары быһаарарга, о. д. а. тустарынан этиллиннэ.

Семинар кэмигэр сэлиэннэҥ бастын ыалларын Колесовтары уонна Нохтуйскайдары сырдатар буклеттар, үчүгэй үлэлээх түөлбэлэр тустарынан фотомонтаждар быыстапкалара туруорулунна, киниги уонна ыраас ас атыыта тэрилиннэ.

Түмүгүнэ семинар кыттыылаахтара 5 пуунныах рекомендацин ылыннылар.

Евдокия КАЖЕНКИНА, социальнай педагог.

---

01 ИҺИТИННЭРЭР

Мэлдьи сэрэхтээх буолуохха

СР Правительствотын 2001 сыл муус устар 12 күнүнээҕи 19-137 №-дээх уураахтар олоҕуран, муус устар 18 күнүттэн мам ыйын 18 күнүгэр диэри баһаартан сэрэхтээх буолуу ыйа биллэриллиннэ. Бу ый устата улахан болҕомтоҕо дьиэни-уоту сылытар котельнайдар, олорор дьиэлэр, дьон мустар маастаалэрэ, балыыһалар, оскуолалар, маҕазыннар ыыллыахтара.

Тэрилтэлэр салайаччылара баһаартан сэрэхтээх буолуута баар нтэҕэстэри туоратыыга, территориларын ыраастаһыыга, бөхтөрү уматыыга дьаһаллары ыыталлара ирдэниллэр.

Саас кэлэн халлаан сылыйан оҕолор таҥырдьа сылдьар кэмнэрэ элбиир, үөуур. Онон сибэккэтэн киниилэр бөрөдьэктэриттэр болҕомто уурулуохтаах. Ордук кэбиһиилээх от, саһаанныммыт мас аттыгар сылдьыыларын, ыскыскэнэн тутталларын тереппүттэр хонтуруоллуохтаахтар.

Бу биллэриллибит ый устатыгар баһаарынай оттуҥэн көрүүгэ Чурапчытаабы уоттан быыһыыр этэрээт сотрудниктарын тэҥэ участковай инспектордар бөрөбиэркэлиир үлэлэри ыытыахтара. Уот барыытын түөлтэтэ тахсар түгэнигэр уоттан быыһыыр этэрээт 01, 41-510 телефоннарыгар биллэрин. Бу телефоннар нүөмэрдэрин сыала суох туһаныы, дьэбэлэнии сокуону кэһиигэ тэҥнэбэр. Ол курдук, бу дыл олунньу 7 күнүгэр күнүс 3 чаас 45 мүнүүтүгэр Соловьев иһиилэгин олохтоохо, 1977 сылларах төрүөх Иванов Александр Михайлович уоттан быыһыыр этэрээккэ сымыйа суһал ыҥырыыны оҥорон, Холуобунай Кодекс 213 ыстатыйатын 1-кы чаастыгар олоҕуран суруттаммыт. Ити курдук Соловьев орто оскуолатын 11 кылаабын үөрэнээччитэ Нелакиров Иван Михайлович этиллибит ыстатыйаҕа олоҕуран 6 ый кэтэн көрүүгэ уураахтаммыт. Тахсыбыт хоромньу толотулунна.

Дьоҥҥо-сэргэҕэ элбэх хоромньуну, алдьархайы аҕалар баһаартан мэлдьи сэрэхтээх буолуохха.

А. ХРИСТОФОРОВ,
Чурапчытаабы уоттан быыһыыр этэрээт инспекциятын начальника.

СҮТҮКТЭННИБИТ

Таубер Олег Викторович аатыгар бэриллибит ВАЗ-2105 («Жигули») автомашина техпаспорын киэн булбут 42-308 телефонҥа биллэрэргитигэр көрдөһөбүн.

СҮБЭЛЭР

Оҕо төрөөбүүнэ иҥэҕэ таптаны, ыытыктабыны биллэрэн саамай кэрэ сибэккилэри, ыыллар буоллаҕына кини таптыыр сибэккилэрин бэлэхтэниллэр. Ол эрдэ сирень, ландыш, гвоздика курдук сытыы сыттаах сибэккилэр баһыыһа усулуобуйатыгар сөп түбэспэттэр. Оскотун кыыс төрөөтөҕүнэ тэтэржэй, ыыныы, уол буоллаҕына фиолетовай, халлаан күөҕэ оҥнохтору, оттон итирэлэргэ иккэ биир букеты биэрэллэр.

х х х

Букеты хайаан да суулаан ылдьыллар (быыл буолуон, улуйуон, хатыан сөп) уонна киирэр аҥнга суутуттан хостонуллар. Целлофановай суулаах буоллаҕына, ыыммыахха сөп.

Аны букеты хаҥас илиигэ тутан киирэллэр, уҥан дорооболоһоргор наада. Табаарыскыт — эр киһи да быраабыныыгар ыҥырыллан кэлбит буоллахтыына, букеты дьиэ хайаайкатыгар туттарыахтааххыт.

ОБЪЯВЛЕНИЕ

Чурапчинский Сбербанк № 5048 информирует, что с 19 апреля 2001 года приступает в выплате предварительной компенсации по вкладам граждан в соответствии с постановлением Правительства Российской Федерации от 19.03.2001 г. № 222.

Выплата предварительной компенсации будет осуществляться следующим категориям граждан:

— гражданам, родившимся до 1928 года включительно;

— наследникам первой очереди, родившимся до 1928 года включительно, по вкладам, принадлежащим гражданам, родившимся до 1928 года включительно;

— инвалидам I группы;

— участникам Великой Отечественной войны;

— инвалидам II группы по 1950 год рождения включительно;

— родителям детей-инвалидов;

— наследникам в случае смерти владельца гарантированных сбережений (без ограничения возраста) в случае его смерти в 1998 — 2001 гг. на оплату ритуальных услуг.

Предварительной компенсации подлежит 1 тыс. руб. (исходя из нарицательной стоимости денежных знаков в 1991 году) с каждого вклада, превышающего эту сумму, или полностью весь вклад, если его размер не превышает 1 тыс. рублей.

Выплата предварительной компенсации по вкладам производится в филиалах Чурапчинского отделения Сбербанка по месту нахождения вклада лично вкладчику (наследнику) или его представителю на основании доверенности, выданной в установленном порядке, при обязательном предъявлении паспорта.

Интересующую информацию можно также получить по телефону Чурапчинского ОСБ № 5048 (41-286).

БИЛЛЭРИЛЭР

Ыам ыйын 4-5 күннэригэр Чурапчы сэлиэннэтигэр хаанналаһын, хаанырдас, сотуун ыарыылары куйуктаны утары укуол оноһуллар.

ЫАМ ЫЙЫН 4 КҮНҮГЭР

7 чаастан — Илин Бас — Милиция Алаһыгар.

7 чаастан — «Сельхозэ томторо — Полярный уул. 19 №-тэр Сыгнобоев К. дьиэтин таһыгар.

7 чаастан 12 часка диэри — Арҕаа — ветлечебница таһыгар.

2 чаастан — Илин Бас — Советскай уул. Пинигин С. С. дьиэтин таһыгар.

2 чаастан — Мурун-Тымынайа — уоҥсай дьиэ таһыгар.

2 чаастан — Красильников уул. арҕаа Данилов М. алаһыныын дүөдэ диэри.

ЫАМ ЫЙЫН 5 КҮНҮГЭР

7 чаастан — Арҕаа — Западнай уул. Трофимов Д. Д. дьиэтин таһыгар.

7 чаастан — интернат-оскуола — Коркин уул. 26 №-рэ.

8 чаастан — Отохтоохха.

2 чаастан — Куоҕалы — Пинигин М. А. дьиэтин таһыгар.

2 чаастан — туббольница — Курортнай уул.

ТӨЛӨБҮРЭ: 1 тебөҕө 21 солк. (хаппык да чэпчэтии көрүлүөхтэ, куйуктаны эмтэһиигэ — 3 солк., прививка иһин — 10 солк., хаан көрүүтэ — 8 солк.). Оҥу таһынан мел кормовой витамин (кальций, фосфор составтаах) 100 г — 3 солк., балык арыытын 500 мл — 100 солк., быт эмэ 1 тебөҕө — 5 солк. төлөнөр.

Ыалдьар, көрүүгэ 1 нэдиэлэ хаалбыт сүөһүлэри аҕалбаккыт туһунан эрдэттэн сэрэтэбит.

Төрөөбүтэ 4 хонук буолбут ынах аҕалаҕыт. Прививкалатан баран 14 хонук кэннэттэн туттаҕыт. Кыра сүөһүлэри хаалларбакка барыларын аҕаларгыт бүлгуччулаах. Аҕалбатаххытына ыытарыллыаҕыт.

Хаанналаһын 7 чаастан 6 чааска диэри, эбиэт 1 чаастан 2 часка диэри.

Улууспааҕы ветуправление.

х х х

Убаастабыллаах «күүх экраны» көрөөччүлэр!

Телевышкаҕа уот харчыта төлөммөтөҕүнэн, быстах кэмнэ «Саха» ННБК, Чурапчытаабы «Маарынчаан» уонна «Чэчир» телестудиялар биэриилэрэ эфиргэ тахсыбаттар.

Улуус дьаһалтата, «Маарынчаан», «Чэчир» телестудиялар.

х х х

«Сиэр» кооператив учредителлэрин нөмүлэригэр!

Пай көрүлүбүт 25%-ын суоллык Чурапчытаабы 5048 №-дээх сбербанкка маннык счекка көһөрөргүтүгэр:

СХПК «Сиэр»
р/сч 40702810976260000097
ИНН 1430007521
КПП 143001001
к/сч 30101810200000000628

Көһөрбөтэхтэр балаһыанньа быымытаанан 1 ыйынан учредительтэн таһаарыллаллар.

Билэр тел. 41-280.

х х х

Кини балыыһа поликлиниката, стационара муус устар 27, 28, 29; ыам ыйын 1, 2, 5, 6 күннэригэр оруулларын, муус устар 30, ыам ыйын 3, 4 күннэригэр үлэлиилэрин иһитиннэрэллэр.

Кини аптека муус устар 28, 29, ыам ыйын 1, 2, 9 күннэригэр оруур, муус устар 27, 30, ыам ыйын 3, 4 күннэригэр үлэлиир.

Нервоврига үлэлии, олохсуйа барыан баҕалаахтар ыам ыйын 10 күнүгэр диэри улууспааҕы мэчээт управлениетыгар кэлэн биллиҥ. Тел. 41-130.

Улууспааҕы дьарыктаах буолуу кинии, мэчээт управлениета.

АТЫЫЛЫЫБЫТ

«Чурапчы агроснаба» ААО бойдэтин ыскылаатыттан, маҕаһыыныттан атыылыыр: полиэтиленовай пленкалар, трактор, массыына мотуордарын арыыларын, шинагат быаны, тракторнай охсору уонна мунньары, мунньар, охсор техника саппаас чаастарын уо. д. а. Талбыҥ — барыы көрүүгүнэн.

Администрация.

х х х

Чурапчы сэл. Октябрьскай уул. 60 №-тэр баар 8х10 м (юрейскай оһохтоох) уонна 6х6 м иккэ дьиэни, Ыгаайбаҕа гаражтаах, хотонноох, булуустаах. Сыаната — кэпсэтиннэн. Билэр тел. 41-466 (эбиэт кэмигэр уонна үлэ чаһын кэннэттэн).

х х х

Чурапчы сэлиэннэтин кини оттүгэр баар 3 хостоох, приватизацияламмыт, техпаспордаах квартираны (иккис этээс).

Эбэтэр сэлиэннэҥ кини оттүгэр уһаайбалаах чаһынай дьиэҕэ атастаһабыт.

Билэр тел. 41-970.

х х х

УАЗ-3962 фургон автомашинаны саппаас чааска атыылыыбын. Тута барыта баар. Чурапчы сэл. Сокольников уул. 11 №-тэр эбэтэр 41-879 телефоннаа билэрэргитигэр.

Эҕэрдэлиибит!

Күндүтүк саамыр, таптыыр оҕобун, иэбитин, эбэбитин, эдьиийбитин, СР үөрэҕэриэтин үтүөлээх үлэһитин, РФ үөрэҕэриэтин туйгунун, улууспааҕы үөрэх управлениетын оскуолаҕа киирэн иннинээҕи саастаах оҕолору ыытта үлэҕэ отделын начальникпын ЧИЧИГИНАРОВА Мария Ивановнаны күн сирин көрбүт үбүлүөйдээх күнүгүнэн итиитик, истиҥник эҕэрдэлиибит!

Ыстаал курдук чэгиэн доруобуйаны, үлэҕэр үтүө ситиһиилэри, уһунтан-уһун үйэлэҥэн барыбытыгар сүбэлии-амаллыы, күүс-көмө буола сылдьыаргар баҕарабыт.

Иэйэ, оҕолорун, сиэннэриҥ, аймахтарыҥ.

ххх

Убаастабыллаах ШЕСТАКОВА Тамара Семеновнаны, Одьулуун нэһилиэгин олохтоохун, ветеринарнай сулуустаа үлэһитин, үйэ аҥардаах үбүлүөйүнэн итиитик, истиҥник эҕэрдэлээн туран, Эйиэхэ эмиэттээх уонна сиамай наадалаах үлэҕэр үтүө ситиһиилэри, саха чиргил тиитин курдук кытаанах доруобуйаны, тус бэйиэҕэр уонна дьиэ кэргэнэр дьолу-соргуну баҕарабыт.

Улууспааҕы ветуправление коллектива.

МАХТАНАБЫТ

Бу сыл саҕаланыыта биһиги уолбут, убайбыт, Төлөй орто оскуолатын суоннара, 3 оҕолоох ПОПОВ Петр Петрович писуллаан охтубутун Хатылы олохтоохо И. Г. Кривошапкин туга сүһүн көмөҥ окорон Хатылы участковай балыыһатыгар киирбитэ. Ыйанара өйө суох сыппыта. Ону тиэлиннэрэргэ сүүрбүт-көппүт кини балыыһа невропатолог-ыраахтыгар Синцова Любовь Николаевнаҕа, Хатылы балыыһатын ыраахтыгар Уваровская Розалия Васильевнаҕа, бу балыыһа сиэстэрэлэригэр, санитаркаларыгар сүгүрүйэбит, барча махтабытын тиэрдэбит.

Ити бириэмэҕэ байыаннай күүс-көмө буолан, субаама биэрэн, ас таһан көмөлөспүт Хатылы олохтоохор Павлова Мотрена Николаевнаҕа, моральнай уонна материальнай өттүнэн көмөлөспүт нэһилиэктит дьаһалтатыгар, олохтоохторугар, нэһилиэк тэриллэригэр, Максимов С. Е., убайбытыгар Попов Д. С., Нестерев В. И., Смирнов Вас. Вас., Васильев А. К., Захаров Н. К., Михайлов И. М., Мугудайга биргэ үөрэммит тэбааристарыгар, аймахтарбытыгар уонна онлигин да көмөлөһө сылдьар дьоннор барыгытыгар ис сүрэхтэн махтанан туран чэгиэн-чэбдик доруобуйаны, үлэҕитигэр ситиһиилэри, дьиэҕитигэр-уоккутугар барыы үтүөнү баҕарабыт.

Тороппуттэрэ, кэргэнэ, оҕолоро, биргэ тороппуттэрэ, аймахтара.

ххх

Бу дьыл кулун тутар ыйын 19 күнүгэр биһиги оҕобут МАКАРОВА Татьяна Алексеевна ыарахан туруктаах кини балыыһа хирургическай отделениетыгар киирэн, уустук операцияны бэрэн, салгыы сытан эмтэнэн күн сирин иккистээн көрдө. Ыарахан туруктаах киирбит кини тыыныы өрүһүйэргэ гинеколог-врач К. К. Нурсапарова бэйэтин курдук үрдүк квалификациялаах ыраахтара, хирурдара ыытта маастаҕаҥ усулуобуйаҕа олус уустук операцияны ситиһиилээхтик оногордулар.

Оҥ иһин ыраахтарга К. К. Нурсапароваҕа, В. А. Голевка, анестезиолог-врач А. И. Корнилова уо. д. э. бу операцияҕа кыттыыны ылбыт үрүҥ халааттаах эмиэ ааттарбытыгар тиэлиэн толору этиллибэт барҕа махтабытын тиэрдэбит. Дьоллоох, доруобай буолуҥ, күнү дьоммут!

Татьяна иэйэ, аҕата М. А. уонна А. А. Макаровтар.

НЭҺИЛИЭННЬЭ ИСТИТИГЭР!

2001 сыл иккис аҥарыгар юнии уонна республика хаһыаттарыгар СУРУТУУ САҔАЛАННА.

Сурутууну сибээс бары отделениелара ыыталлар. Барыс хаһыаттарга сурутуу сыманата улаханнык ыарабата. Ону тэҥэ бэчээт саҥа эбии төлөөрүллэрэ эбилиннилэр.

СУРУТАРГА ТИЭТЭЙИҢ!

Улууспааҕы почтовай сибээс сурутууга отдела.

АТЫЫЛЫЫБЫТ

Уһаайбаллаах, 8 х 8 м чаһыынай дьиэни. Хотоноох, гаражтаах, оҕуруот сирдээх. Чурапчы сэл., Кольцевой уул. 2 №-гэр эбэтэр үлэ чаһын ыҥыыттан 41-733 тел. билсиҥ.

Күндү иэйэбит, эбэбит, хос эбэбит, Чурапчы сэлиэнньэтин олохтоохо

КОРКИНА Фекла Романовна

83 саһыгар уһуннук ыалдьан өлбүтүн, дириҥник курутуйан туран, барыа аймахтарыгар, үөлэһиэхтэригэр, биллэр дьоҥуттар иһитиннэробит.

Кыыһа, сиэннэрэ, хос сиэннэрэ.

Кутурҕаннарын тиэрдиллэр:

—Күндү иэйэ Корнина Фекла Романовна олбүтүнэн эт-үүт комбинатын пенсиялыыктарыгар, үлэ ветераныгар Собакина Варвара Николаевнаҕа, кини оҕолоругар, сиэннэригэр, аймахтарыгар «Чурапчы» тыа хаһаайыстыбатын потребительскай кооперативын коллектива.

—Кырдьаҕас эдьиийдэрэ Фекла Романовна өлбүтүнэн балтыгар Решетникова Мария Романовнаҕа, кыыһыгар Собакина Варвара Николаевнаҕа, сиэннэригэр, бары аймахтарыгар Матвеевтар, Порядиннэр, Корякиннар дьиэ кэргэттэрэ.

—Күндү эдьиийдэрэ, эбэлэрэ Фекла Романовна өлбүтүнэн кыыһыгар эдьиийдэригэр Собакина Варвара Николаевнаҕа, сиэннэригэр, хос сиэннэригэр балта Решетникова Мария Романовна, кини оҕолоро, сиэннэрэ.

—Таптыыр эбэтэ Корнина Фекла Романовна өлбүтүнэн бэйэлэрин үлэһиттэригэр Собакин Андрей Герасимовичка, кини иэдэйиэр Собакина Варвара Николаевнаҕа, сиэннэригэр, хос сиэннэригэр военкомат коллектива.

—Кыыһыгар сиэстэрбэрдигэр Собакина Варвара Николаевнаҕа, сиэннэригэр, хос сиэннэригэр Кытаанахтан Борисовтар, Захаровтар, Оконенниковтар.

Тыыл, үлэ ветерана, хоту көҥөрүллүү кыттыылаах, Мугудай нэһилиэгин олохтоохо

АММОСОВА Ирина Ивановна

үйэн ыарахан ыарыыттан өлбүтүнэн дириҥ кутурҕаннарын тиэрдиллэр:

—Таптыыр иэйэ Аммосова Ирина Ивановна күн сириттэн барбытынан Төлөй нэһилиэгин баһылыгар Аммосов Иннокентий Николаевичка СР Правительствотын Председателин солбуйаччы Матвей Мучин.

—Күндү иэйэ Аммосова Ирина Ивановна өлбүтүнэн Төлөй нэһилиэгин баһылыгар Аммосов Иннокентий Николаевичка Дьокуускай куораттан олорор биир дойдулаахтарын аатыттан Егор Борисов.

—Күндү иэйэ, тыыл, үлэ ветерана, хоту көҥөрүллүү кыттыылаҕа Аммосова Ирина Ивановна өлбүтүнэн Төлөй нэһилиэгин баһылыгар Аммосов Иннокентий Николаевичка нэһилиэктэр баһылыктарын түмсүүтэ.

—Кыыһыгар Дьокуускайдаҕы культура уонна искусство колледжын директорын иитэр үлэҕэ солбуйаччы, урукку начальниктарыгар Парфенова Анастасия Николаевнаҕа, уолугар Төлөй нэһилиэгин дьаһалтатын баһылыгар Аммосов Иннокентий Николаевичка, сиэнигэр Чурапчы орто оскуолатын учуутальыгар, биргэ үлэлэбит коллегаларыгар Аммосов Николай Иннокентьевичка, оҕолоругар, сиэннэригэр, бары чугас дьоҥуттар, аймахтарыгар улууспааҕы культура управлениета, профкома, киниэммит библиотечнай систиэм, Чурапчыпааҕы П. М. Решетников аатынан народнай театр, Дириҥ иэдэн, Чурапчыпааҕы оҥо музыкальнай оскуолаларын коллективтара.

—Бэйэлэрин үлэһиттэригэр кыыһыгар Василиса Николаевна, кутуөтүгэр Иван Никитич Яковлевтарга, оҕолоругар, сиэннэригэр, аймахтарыгар Дириҥ агро-оскуолатын коллектива.

—Таптаах иэйэтэ Ирина Ивановна олохтон туораабытынан ыыһыгар Любовь Николаевнаҕа Мугудай оскуолатын 1974 с. үөрэнэн бүтэрбит выпускниктар.

Таптыыр иэйэ, тыыл, үлэ ветерана, хоту көҥөрүллүү кыттыылаҕа, Мугудай нэһилиэгин олохтоохо

АММОСОВА Ирина Ивановна

ыалдьан өлбүтүнэн Аммосов Иннокентий Николаевичка уонна кини дьиэ кэргэнэр дириҥ кутурҕаммытын тиэрдэбит.

Төлөй «Олокоос» баһылыгын хаһаайыстыбатын коллектива.

САас

Көмүс күүрүм үөрэ-көтө
Сардаҥатын таммаата,
Күөх саһыым күлэ-үөрэ
Сахам сирин сырдатта.

Кыһыҥнысы хаар мойуурэ
Сыыдамнык ыраах иэтта,
Киэҥ иьуурум ойо-тэбэ
Сүүрүк аттыы сырыста.

Көрө кэмин көрсүөх эрэ,
Сахам сайдын ыччата,
Көрү-нары туойуох эрэ
Саас ырыатын байыта!

Наташа ПУХОВА, гимназия үөрэнээччита.

АТЫЫЛЫЫБЫТ

Чурапчы сэлиэнньэтин Прославскай уулуссатыгар 2 хостоох, приватизацияламмыт квартираны. Иккис этэҥэ, телефоннаах.

Эбэтэр чаһынай дьиэҕэ атастаһабыт.

Билсэр тел. 41-759.

ххх

1993 сылларыгы, үчүгэй туруктаах «Иж-Юпитер» мотоциклы. 41-131 тел. билсиҥ.

ххх

Мунду, тутуок мунхатын, Билсэр тел. 41-321.

Хаһыат анныгынан нүөмэрэ ыам ыйын 5 күнүгэр, субуотаҕа, тахсыаҕа.

Күндү аҕабыт, эдэбит, тыыл, үлэ ветерана, Арылаах нэһилиэгин олохтоохо

КАЖЕНКИН Василий Прокопьевич

муус устар 24 күнүгэр үйэн ыарахан ыарыыттан биһиги кэккэбититтэн өлөн туораабытын, дириҥник курутуйан туран, барыа аймахтарбытыгар, тэбааристарыгар, биллэр дьоҥуттар иһитиннэробит.

Кыргыттара, уола, кэйиитэ, кутуоттэрэ, сиэннэрэ.

Кутурҕаннарын тиэрдиллэр:

—Ойуур хаһаайыстыбатын ветерана Каженкин Василий Прокопьевич өлбүтүнэн оҕолоругар, сиэннэригэр Чурапчытаабы лесхоз.

Таптаах оҕолоро, «Күннүгэ ХЭО үлэһита, Чурапчы сэлиэнньэтин олохтоохо

МАКАРОВ Марк Егорович

адаҕ саһыгар күн сириттэн хомолтолоохтук барбытынан биргэ үөрэммит тэбааристарбытыгар иэйэтигэр Мордовская Елена Сергеевнаҕа, аҕатыгар Макаров Егор Семеновичка дириҥ кутурҕаммытын тиэрдэбит.

Чурапчы орто оскуолатын 1959 сылларыгы выпускниктара.

Күндү эдэрдэрим, аҕабыт, эдэбит, Дириҥ баһылыктын олохтоохо

ТАРАСОВ Василий Константинович

эмиэ ыарахан ыарыыттан олох туораабытын, дириҥник курутуйан туран, аймахтарбытыгар, тэбааристарыгар, биллэр дьоҥуттар иһитиннэробит.

Кэргэнэ, уолаттара, кыргыттара, кутуоттэрэ, сиэнэ.

Кутурҕаннарын тиэрдиллэр:

—Бэйэлэрин үлэһиттэригэр бырааттыгар Семен Константиновичка, кыыһыгар Карташевская Татьяна Васильевнаҕа, кэргэнигэр, оҕолоругар, аймахтарыгар Дириҥ агро-оскуолатын коллектива.

—Күндү кутуөттэрэ Тарасов Василий Константинович өлбүтүнэн кэргэнигэр Любовь Петровнаҕа, оҕолоругар, сиэннигэр, кутуөтүгэр, биргэ тороппуттэригэр, иэйэтигэр Тарасова Елена Алексеевнаҕан Хорҕаттан Диодоровтар, Степановтар Болтоноттон Дуровтар.

—Кэргэннэр Любовь Петровнаҕа, оҕолоругар Ваняҕа, Васяҕа, Таняҕа, Иьургуйаанаҕа, сиэннэригэр, кутурҕаннарын тэҥэҥ үлэластан, Дириҥ баһылыктын «Озернай» түөлбэтин олохтоохторо.

—Күндү аҕата Василий Константинович олохтон туораабытынан биргэ үөрэнэр табааристарыгар Тарасова Иьургуйаанаҕа Дириҥ орто агро-оскуолатын 5 «а» кылааһын үөрэнээччилэрэ, кылаас салайаччыта Тарбахов Егор Михайлович.

Редактор Г. Г. ПОПОВ.

НАШ АДРЕС: 678700, с. Чурапча, ул. Карла Маркса, 26 «а». Телефоны: редактор — 41-332, отделы — 41-265.

Учредители (соучредители) газеты — Редакция, Администрация улуса, Правительство Республики (Саха Якутия). Газета издается на якутском языке, выходит по вторникам, четвергам и субботам.

Индекс газеты 54907

Чурапчинская улусная типография. Национальной издательско-полиграфической компании «Сахаполиграфиздат».

ЗАКАЗ №№ 49-50. Подписано в печать: 25. 04. 2001 г. ТИРАЖ 2462.

Автор суругар этиллэр сахаа редакция позициятыгар мэлдьи сөп түбэһэр буолбатах. Суругка ыйыллар чахчылар кырдьыктаахтарыгар эпиэтиннэһэр автор тус бэйиэ сүтэр.